

Capitolul I. Dreptul

1.1. Premise

Pentru a înțelege ce înseamnă dreptul din perspectiva Teoriei generale a dreptului ar trebui să înțelegem cu prioritate diferența majoră dintre semnificația uzuală a acestui termen și cea științifică.

În limbajul comun, termenul de drept este adeseori folosit cu mai multe sensuri. În mod curent, sensul noțiunii, atunci când apreciem că ceva este drept sau nedrept, este acela de just sau corect ori ilegal sau incorect.

În expresia „am dreptul să...”, sensul este acela de prerogativă văzută în mod comun ca o recunoaștere legală a posibilității de a acționa într-un fel sau altul.

În egală măsură, în expresia „nu am dreptul să...”, sensul este acela de a recunoaște existența unei bariere legale între ceea ce intenționez și ceea ce legea îmi permite să fac.

Folosirea acestor expresii în limbajul comun reprezintă în fapt percepția cotidiană și profană a noțiunii de drept.

În sens juridic, dreptul reprezintă totalitatea normelor juridice destinate să reglementeze conduita subiecților umani a căror respectare poate fi asigurată, la nevoie, prin forța de constrângere a statului^[1]. Dreptul astfel conceput face obiectul științei dreptului.

Relația fiecăruia dintre noi cu dreptul este permanentă și inevitabilă. Practic, marea majoritate a faptelor și acțiunilor pe care le întreprindem sunt supuse conștient sau nu unei norme juridice.

De pildă, o simplă călătorie cu un mijloc de transport în comun ne transformă în subiect al raportului juridic de drept al transporturilor, dobândind drepturi și obligații specifice calității noastre

^[1] GH. MIHAI, *Teoria dreptului*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 1.

de călător. Astfel, călătorului îi revine obligația de a respecta regulile de călătorie stabilite pentru transportul de persoane, de a se supune măsurilor luate de angajații transportatorului și de a achita contravaloarea biletului de călătorie. Corelativ cu aceste obligații, călătorul are dreptul de a i se asigura condițiile de confort și serviciile necesare unei călătorii normale, de a fi luate toate măsurile de siguranță necesare pentru ca, pe timpul călătoriei, până la ajungerea la stația de destinație, să nu i se întâmple nimic, transportatorul fiind răspunzător în caz de moarte sau accidentare a acestuia^[1].

Înainte de apariția Codului civil 2011, legea aplicabilă în materia transportului de persoane era reprezentată de dispozițiile art. 1470 pct. 2 și art. 1473-1477 C. civ. 1864 și ale art. 413-441 C. com.

Prin urmare, ne interesează dreptul în vigoare la un moment dat într-un anumit stat, denumit **drept pozitiv**. La rândul său, acesta se împarte în două subansamble:

- a) **dreptul obiectiv** – format din ansamblul normelor juridice;
- b) **dreptul subiectiv** – format din prerogativele subiectelor de drept de a-și exercita în concret drepturile ce le revin potrivit dreptului obiectiv.

De pildă, dreptul obiectiv, respectiv art. 555 C. civ. 2011, definește proprietatea privată ca fiind dreptul titularului de a poseda, folosi și dispune de un bun în mod exclusiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege.

Dreptul subiectiv, ce derivă din dreptul obiectiv sus-menționat, conține prerogativele pe care proprietarul le are asupra bunului său, să zicem un autoturism. Acesta îl poate utiliza, vinde, închiria sau garanta ca împrumut, exercitând astfel posesia, folosința și dispoziția reglementate de dreptul pozitiv obiectiv.

Exercitarea atributelor dreptului de proprietate îi este recunoscută doar proprietarului, toate celelalte persoane (terții) având

[1] Contractul de transport de persoane este reglementat în art. 2002 și urm. C. civ. 2011.

obligația generală și negativă de a nu face nimic de natură a-stânjeni pe proprietar în exercițiul dreptului său^[1].

Drepturile subiective ale persoanei nu pot exista în afara sistemului de norme juridice proprii dreptului pozitiv obiectiv.

Dreptul subiectiv există ca urmare a manifestărilor de voință ale titularilor săi ce valorifică astfel o prerogativă conferită de lege^[2]. Dreptul subiectiv este protejat de norma juridică în vigoare.

Pot exista diferențe însemnate între dreptul subiectiv de proprietate, în funcție de nuanțele specifice dreptului obiectiv intern al fiecărui stat. Tot astfel, chiar și dreptul subiectiv la viață, care pare că ar trebui unanim și similar recunoscut de toate sistemele de drept, comportă diferențe majore, în special în țările africane. În Afganistan, de pildă, conflictele armate dintre triburi se încheie uneori prin decizii ale Sfatului Bătrânilor, care decide sacrificarea, cu titlu de „jertfă adusă celui mai puternic”, a două sau trei persoane apropiate șefului tribului declarat învins. În acest caz, invocarea dreptului la viață este lipsită de valoare, întrucât dreptul obiectiv nu apără în niciun fel persoana supusă unei astfel de proceduri^[3]. Analiza corelației dintre dreptul obiectiv și cel subiectiv devine esențială și vitală în exemplul de mai sus. De regulă, la o scară mai puțin dramatică regulile dreptului pozitiv creează drepturi subiective și obligații corelative. Există însă, potrivit unor autori, și situații când dreptul obiectiv nu generează drepturi subiective, cum ar fi prevederile normelor constituționale referitoare la obligația statului român de a garanta un nivel de trai sau dreptul la muncă care nu ar crea drepturi subiective corelative, în sensul că individul nu poate cere prestații determinate din partea statului^[4]. Tot astfel se întâmplă cu regulile penale

[1] GH. BELEIU, *Drept civil român*, Ed. Universul Juridic, București, 2007, p. 76.

[2] P. ROUBIER, *Droits subjectifs et situations juridiques*, Ed. Dalloz, Paris, 1963, p. 5.

[3] Raportul Consiliului Național Român pentru Refugiați pe problema refugiaților din Afganistan, site-ul www.cnrr.ro.

[4] D.C. DĂNIȘOR, I. DOGARU, GH. DĂNIȘOR, *Teoria generală a dreptului*, Ed. C.H. Beck, București, 2006, p. 266.

care nu dau naștere unor drepturi subiective, ci formează reguli de disciplină socială, străine de concepția drepturilor subiective.

1.2. Știința dreptului

Știința reprezintă un sistem de cunoștințe despre natură, societate și gândire, format în mod istoric și care se dezvoltă pe baza practicii sociale.

Știința este structurată pe ramuri determinate după obiectul generic al studiului lor. Astfel există:

- științe ale naturii: astronomia, fizica, chimia, științe ale omului;
- științe ale societății: antropologia, etnografia, sociologia, politologia, știința dreptului:
- științe generale: logica, matematica, cibernetica;
- științe ale acțiunii: științele tehnice, medicale, educaționale.

La rândul său, știința dreptului este structurată în mai multe subdiviziuni.

Specificul științelor juridice constă în faptul că ele studiază evoluția istorică concretă a fenomenului juridic, instituțiile și ramurile de drept cu trăsături specifice.

Științele juridice sunt grupate în trei categorii:

1. științele juridice care studiază dreptul în ansamblul său: Teoria generală a dreptului, Filosofia dreptului, Sociologia juridică etc.;

2. științele juridice istorice al căror obiect îl formează studiul dreptului în evoluția sa istorică concretă: Dreptul roman, Istoria dreptului românesc etc.;

3. științele juridice de ramură care studiază diferite categorii ale normelor de drept, grupate pe baza obiectului lor comun: Drept constituțional, Drept civil, Drept penal, Drept procesual civil, Drept procesual penal, Drept comercial, Drept fiscal etc.

În ceea ce privește „Teoria generală a dreptului”, aceasta este o știință de graniță, desprinsă din filosofie. Ea cercetează formele, conținuturile, structurile, funcțiile, mecanismele fenomenului social al dreptului, pentru a le explica în mod rațional.

De altfel, limita dintre „Filosofia dreptului” și „Teoria generală a dreptului” este încă un subiect de reflecție pentru specialiștii în materie. În opinia lui Kelsen, filosofia dreptului caută să răspundă la problema cunoașterii regulilor pe care dreptul trebuie să le adopte sau să le stabilească. În alți termeni, subiectul său specific este problema justiției. Dimpotrivă, „Teoria generală a dreptului” are ca subiect dreptul așa cum este de fapt, efectiv, și anume dreptul pozitiv atât național, cât și internațional. Obiectivul constă în analiza structurii dreptului pozitiv și fixarea noțiunilor fundamentale de cunoaștere a acestui drept^[1].

Deși textul sus citat pare foarte abstract, în realitate acesta ne transmite că filosofia dreptului tratează fenomenul juridic în strânsă legătură cu morala și etica, pe când „Teoria generală a dreptului” studiază ansamblul normelor juridice în vigoare, a căror respectare poate fi asigurată la nevoie de organele special abilitate ca instrumente ale forței de constrângere a statului.

Spre exemplu, furtul este în egală măsură imoral și ilegal. Acesta este incriminat în Codul penal printr-o normă juridică ce cuprinde și pedeapsa ce poate fi aplicată infractorului (art. 228-232 C. pen. 2014). Sancțiunea morală pentru cel ce săvârșește această faptă este legată de atitudinea membrilor societății în raport cu acesta.

Articolul din Codul penal menționat face parte din sistemul de norme juridice analizat în „Teoria generală a dreptului”. Modalitatea în care acesta este redactat, structura normei juridice și felul acesteia, precum și răspunderea penală antrenată în cauză reprezintă obiecte de studiu ale „Teoriei generale a dreptului”.

Pe de altă parte, în cea de-a doua ipoteză, cea a sancțiunii morale, intrăm în domeniul „Filosofiei dreptului”, care va accentua legătura dintre legal și moral din perspectiva idealului de justiție care este sau ar trebui să fie dezideratul oricărei societăți.

[1] H. KELSEN, *Doctrina pură a dreptului*, Ed. Humanitas, București, 2000, p. 36.

De reținut!

Dreptul pozitiv este dreptul în vigoare la un moment dat într-un anumit stat. Acesta se împarte în două subansamble:

- a) **dreptul obiectiv**, format din ansamblul normelor juridice;
- b) **dreptul subiectiv**, format din prerogativele subiecților de drept de a-și exercita în concret drepturile ce le revin potrivit dreptului obiectiv.

Știința juridică studiază evoluția istorică concretă a fenomenului juridic, instituțiile și ramurile de drept cu trăsături specifice.

Teoria generală a dreptului studiază ansamblul normelor juridice în vigoare, a căror respectare poate fi asigurată, la nevoie, de organele special abilitate ca instrumente ale forței de constrângere a statului. Teoria generală a dreptului este o știință de graniță, desprinsă din filosofie, care cercetează formele, conținuturile, structurile, funcțiile și mecanismele fenomenului social al dreptului, pentru a le explica în mod rațional.

Capitolul al II-lea. Sistemul dreptului pozitiv

2.1. Premise

Dreptul pozitiv este format din ansamblul normelor juridice în vigoare într-un stat la un moment dat. Prin urmare, acesta organizează relațiile interumane dintr-o societate concretă.

Sistemul de drept s-a format în mod istoric, având o structură diferită în funcție de forma de proprietate dominantă într-o anumită etapă istorică și fiind influențat de tradițiile legislative și nivelul tehnicii legislative din țara respectivă.

Cunoașterea sistemului de drept are o importanță esențială, întrucât studiul său permite descoperirea și completarea anumitor lacune, eliminarea normelor perimate și asigurarea concordanței principale dintre normele dreptului în vigoare.

Dreptul pozitiv a fost și rămâne un concept cu o dinamică susținută, care provine din necesitatea adaptării normelor sale la realitățile contemporane. Construcția sistemului juridic al unui stat determină coerență și stabilitate mediului social și economic contribuind la dezvoltarea societății.

Elaborarea actelor normative trebuie să reprezinte un răspuns la o nevoie socială. De pildă, introducerea în Codul civil din 2011 a unor dispoziții cu privire la posibilitatea alegerii regimului matrimonial și a încheierii de convenții matrimoniale^[1] reprezintă un feed-back la problemele ivite în gestionarea drepturilor și obligațiilor patrimoniale ale soților într-o societate modernă. Regimul comunității de bunuri rigid și generator al unor dificultăți de probare a contribuției soților în cazul partajului de bunuri comune a devenit doar o opțiune, soții având posibilitatea de a alege și

[1] Art. 329 și urm. C. civ. 2011. Art. 329 prevede că: „alegerea unui alt regim matrimonial decât cel al comunității legale se face prin încheierea unei convenții matrimoniale”.

variantea regimului separației de bunuri^[1], a cărei gestionare este mult mai flexibilă și facilă.

Dreptul pozitiv român are o componentă materială și una procedurală, componenta procedurală fiind reprezentată de Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul de procedură fiscală, precum și alte norme de procedură din legi speciale, de exemplu, Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ^[2].

Componenta materială este reprezentată de normele dreptului pozitiv român, cu excepția normelor procedurale sus-menționate.

Sistemul dreptului prezintă următoarele **caractere**:

a) **flexibilitate** – determinată de diferențierea ramurilor sale în funcție de obiectul și metoda de reglementare în paralel cu interferența normelor de drept public și privat în cadrul unor ramuri de drept cu caracter mixt, cum ar fi dreptul muncii sau dreptul afacerilor.

b) **integralitate** – presupune că proprietățile sistemului sunt rezultate ale interacțiunii dintre componentele sale.

c) **dinamică** – determinată de adaptarea sistemului de drept la schimbările vieții sociale.

d) **conservativitate** – presupune că stabilirea formelor sistemului de drept garantează stabilitatea relativă a ordinii sociale normative.

e) **permeabilitate** este atât internă – condiționarea reciprocă a componentelor sale –, cât și externă – interacțiunea cu sistemele sociale nejuridice^[3].

Modificarea sau dispariția unor norme juridice, diferențierea sau desprinderea unor noi ramuri de drept ori reunirea acestora nu afectează sistemul dreptului, ci îi întemeiază complexitatea elastică și deschiderea în societate.

[1] În cazul regimului separației de bunuri, art. 360 alin. (1) C. civ. 2011 prevede: „fiecare dintre soți este proprietar exclusiv în privința bunurilor dobândite înainte de încheierea căsătoriei, precum și a celor pe care le dobândește în nume propriu după această dată”.

[2] M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004.

[3] GH. MIHAI, R. MOTICA, *Fundamentele dreptului. Teoria și filosofia dreptului*, Ed. All, București, 1997, p. 58.

2.2. Diviziunea dreptului în drept intern și drept internațional

Dreptul intern cuprinde totalitatea normelor juridice în vigoare dintr-un stat, indiferent dacă este vorba despre un stat național unitar sau un stat federativ. Deși în statele federative există și reglementări specifice ale statelor federale, acestea trebuie să respecte reglementările federale valabile pentru întreaga federație.

Subiectele dreptului intern sunt persoanele fizice și juridice din interiorul unei țări, precum și statul.

Dreptul internațional, urmând distincția fundamentală stabilită în dreptul intern între drept public și drept privat, are, la rândul său, două ramuri: Dreptul internațional public și Dreptul internațional privat.

A. Dreptul internațional public are ca obiect relațiile interstatuale. Acesta se formează prin acordul de voință al statelor suverane și egale în drepturi în relațiile lor reciproce.

Putem defini dreptul internațional public ca fiind ansamblul regulilor care guvernează relațiile dintre subiecții de drept internațional. În cadrul acestei ramuri se distinge un drept internațional public general de o multitudine de materii specializate, precum: dreptul păcii, dreptul conflictelor armate și dreptul penal internațional.

Dreptul păcii este un drept de cooperare și cuprinde regulile ce reglementează relațiile normale, pașnice, dintre națiuni.

Dreptul conflictelor armate este format din ansamblul regulilor care reglementează confruntările militare dintre state, referindu-se la declanșarea stării de război, desfășurarea operațiilor militare, situația civililor în raport cu armatele în conflict, protecția victimelor războiului etc.

Dreptul penal internațional se aplică în cadrul tribunalelor internaționale pentru judecarea crimelor de război și contra umanității și reprezintă o excepție a principiului suveranității statale,

răspunderea penală pentru aceste tipuri de infracțiuni tinzând să se internaționalizeze.

B. Dreptul internațional privat se definește ca fiind ansamblul normelor juridice ce au ca scop soluționarea conflictelor de legi și de jurisdicții în cazul raporturilor juridice private cu element de extraneitate^[1].

Prin *raport juridic cu element de extraneitate* se înțelege un raport în care un element sau un fapt de care este legată nașterea, modificarea sau stingerea sa se află în străinătate ori sub imperiul unei legi străine.

Există situații în care, în soluționarea unei cauze, sunt implicate două jurisdicții, dreptul internațional privat cuprinzând soluții cu privire a problema alegerii legii aplicabile în situația dată. De pildă, în cazul divorțului în care unul dintre soți este cetățean străin, părțile pot alege de comun acord una dintre următoarele legi: legea statului pe teritoriul căruia soții au reședința obișnuită comună la data convenției de alegere a legii aplicabile; legea statului pe teritoriul căruia soții au avut ultima reședință obișnuită comună, dacă cel puțin unul dintre ei mai locuiește acolo la data convenției de alegere a legii aplicabile; legea statului al cărui cetățean este unul dintre soți; legea statului pe teritoriul căruia soții au locuit cel puțin 3 ani; legea română^[2].

2.3. Diviziunea dreptului intern în drept public și drept privat

După criteriul interesului ocrotit de lege, jurisconsultul roman Ulpian a divizat dreptul intern în drept public și drept privat. Conform acestuia, dreptul intern privat este cel stabilit prin convenții de către particulari între ei, astfel încât să-și satisfacă interesele prin reciprocitate, pe când dreptul intern public are ca obiect organizarea vieții comunitare astfel încât să garanteze și să apere

[1] T.R. POPESCU, *Drept internațional privat*, Ed. Romfel, București, 1994, p. 21.

[2] Art. 2597 C. civ. 2011.

ordinea publică, securitatea socială, interesul general. Statul nu intervine în raporturile dintre particulari decât dacă și în măsura în care, prin convențiile lor, pun în pericol sau lezează ordinea publică, securitatea socială, interesul general sau una dintre părți este lezată în interesul ei, prin acte ilicite, de cealaltă parte.

Totuși, granița între dreptul public și dreptul privat nu este atât de clară. Cele mai numeroase raporturi de drept privesc și interesul general și interesul privat. Normele de drept privat contribuie la ordinea publică, deoarece respectarea lor aduce pacea socială; de pildă, în situația în care una dintre părțile unui contract nu-și îndeplinește obligațiile cu rea-credință, garantând cu instrumente de plată de tipul cecului sau biletului la ordin fără acoperire, săvârșind infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art. 215 C. pen.^[1], raportul juridic dintre părți va avea atât un aspect privat, reprezentat de relația juridică stabilită prin contract, cât și un aspect public, reprezentat de răspunderea penală.

Subiectele de drept privat nu pot face abstracție de prevederile normelor de drept public, pentru simplul motiv că aceștia sunt membrii aceleași comunități ale cărei reguli de conduită sunt obligați să le respecte.

Interesul privat se subsumează interesului public, așa cum interesul public nu poate sacrifica interesul privat fără ca astfel el însuși să rămână nealterat^[2].

Structura dreptului public român include dreptul constituțional, dreptul administrativ, dreptul penal, dreptul fiscal, dreptul vamal și dreptul financiar.

Dreptul privat are la rândul său o structură proprie ce include: dreptul civil, dreptul comercial, dreptul familiei, dreptul concurenței etc.

În procesul de dezvoltare a sistemului de drept pozitiv român s-au format și ramuri de drept mixte, în care subzistă atât elemente de drept privat, cât și elemente de drept public, precum:

[1] Infracțiunea de înșelăciune este reglementată în Codul penal din 2014 la art. 244.

[2] G.H. MIHAI, *Inevitabilul drept*, Ed. Lumina Lex, București, 2002, p. 105.

dreptul muncii și securității sociale, dreptul funciar, dreptul mediului sau dreptul afacerilor.

Caracteristicile raporturilor de drept public sunt:

- unul dintre subiecte este statul sau instituțiile statului;
- statul sau instituțiile statului își subordonează celălalt subiect;
- prin acest raport se urmărește realizarea unui interes public general;
- statul sau instituțiile statului poate oricând să pună capăt raportului ori să-i modifice conținutul.

Caracteristicile raporturilor de drept privat sunt:

- fiecare dintre subiecte urmărește un interes personal;
- părțile se află pe poziții de egalitate;
- oricând oricare dintre părți poate să pună capăt raportului doar în condițiile prevăzute prin convenția pe care au încheiat-o împreună.

2.4. Ramura de drept

Normele juridice dintr-un stat formează sistemul de drept. În ansamblul lor, normele juridice sunt legate între ele și grupate într-un sistem unitar.

În cadrul acestei unități, normele juridice se divid în anumite părți interdependente, respectiv ramuri de drept și instituții juridice.

Ramura de drept reprezintă un grup omogen de norme și instituții juridice care sunt legate între ele prin obiectul lor comun, prin principii comune și printr-o metodă comună folosită în reglementarea relațiilor sociale specifice potrivit intereselor din societatea respectivă.

Așadar, criteriile de grupare a normelor juridice în ramuri de drept sunt:

1. *Obiectul reglementării juridice* – reprezintă o categorie omogenă și unitară de relații sociale reglementate de norme juridice care la rândul lor sunt unitare și uniforme. Spre exemplu, obiectul dreptului civil este format din raporturile sociale patrimoniale.

niale reale (care au în conținutul lor drepturi reale^[1]) și obligaționale (care au în conținutul lor drepturi de creanță^[2]).

2. *Metoda de reglementare* – reprezintă modul în care statul reglementează anumite categorii de relații sociale. Metoda poate fi cea a egalității juridice a părților sau cea a subordonării acestora. De pildă, în dreptul civil părțile se situează pe poziții de egalitate, în sensul că toate persoanele fizice sau juridice se supun în mod egal legilor civile edictate. Astfel, în cazul unui contract de închiriere atât chiriașul, cât și proprietarul au drepturi și obligații corelative, iar în cazul în care executarea contractului este defectuoasă aceștia se pot adresa în mod egal instanței de judecată, fiindu-le aplicabile aceleași norme juridice în desfășurarea procesului civil. Spre deosebire de dreptul civil, în dreptul penal metoda de reglementare pornește de la inegalitatea părților, respectiv subordonarea oricărei persoane fizice sau juridice căreia îi revine obligația de a nu încălca prescripțiile normei penale sau a infractorului în situația în care aceste norme au fost încălcate, în raport cu statul reprezentat prin organele sale judiciare.

În anumite ramuri de drept asistăm la o utilizare conjugată a celor două metode de reglementare, de exemplu în dreptul afacerilor, în care raportul juridic specific se caracterizează prin aceea că părțile pot avea o poziție de egalitate juridică, atunci când ne referim la relații guvernate de normele dreptului privat, în situațiile în care se încheie, se modifică sau se desființează raporturi de afaceri (de exemplu, contracte de vânzare-cumpărare), sau o poziție de subordonare juridică a părților,

[1] Drepturile reale sunt drepturi subiective în virtutea cărora titularul lor își poate exercita atributele conferite de lege, nemijlocit asupra bunului la care se referă, fără a avea nevoie de concursul altor persoane. Drepturile reale principale, potrivit codului civil, sunt: dreptul de proprietate publică sau privată, dreptul de uz, dreptul de uzufruct, dreptul de abitație, dreptul de servitute și dreptul de suprafață.

[2] Drepturile de creanță sunt drepturi subiective patrimoniale în temeiul cărora titularul lor sau subiectul activ, numit creditor, poate pretinde subiectului pasiv, numit debitor, să dea, să facă sau să nu facă ceva.

atunci când ne referim la relațiile guvernate de dreptul public, respectiv în cadrul raporturilor juridice în care una dintre părți este statul sau organele reprezentative (Oficiul Registrului Comerțului, Administrația fiscală etc.).

3. *Calitatea subiectelor raporturilor juridice.* În anumite ramuri de drept subiectele nu trebuie să aibă o calitate specială, fiind necesar și suficient doar calitatea acestora de persoană fizică – ființa umană luată individual – sau de persoană juridică – colectiv de oameni cu organizare proprie, având un patrimoniu propriu, în vederea realizării unui anumit scop. Alte ramuri de drept impun subiectelor raportului juridic o calitate specială, cum ar fi cea de organ al puterii legislative, infractor (în dreptul penal) sau organ al administrației publice (în dreptul administrativ).

Potrivit acestor criterii, sunt determinate mai multe ramuri de drept.

A. Dreptul constituțional este acea ramură a dreptului public formată din normele juridice care reglementează relațiile sociale fundamentale ce apar în procesul instaurării, menținerii și exercitării puterii în stat.

1. *Obiectul de reglementare* este reprezentat de raporturile juridice fundamentale, reglementate de Constituție și alte norme de drept constituțional, ce au în conținutul lor drepturi majoritar nepatrimoniale, precum: dreptul la viață, dreptul la alegeri, dreptul de a solicita și de a primi cetățenie română etc.

2. *Metoda de reglementare* este cea a subordonării față de stat a celorlalte subiecte ale raportului juridic de drept constituțional.

3. *Calitatea subiectelor* este specială, în cadrul raportului juridic de drept constituțional unul dintre subiecte este întotdeauna statul, alături de care pot fi subiecte de drept constituțional poporul, partidele și partidele politice legal constituite, avocatul poporului, cetățenii, străinii și apatrizii, organizațiile guvernamentale legal constituite care au ca unic scop apărarea drepturilor omului.

B. Dreptul administrativ este ramura dreptului public ce reglementează relațiile sociale din sfera administrației publice, precum și pe cele de natură conflictuală dintre autoritățile administrației publice sau alte autorități statale, pe de o parte, și cei vătămați în drepturile lor prin actele administrative ale acestor autorități, pe de altă parte^[1]. Prin urmare, dreptul administrativ privește două categorii de relații sociale: raporturile din sfera de activitate a administrației publice (raporturi de administrație activă) și raporturile conflictuale ale administrației cu persoanele fizice și juridice (raporturi de contencios administrativ).

1. *Obiectul de reglementare* este reprezentat de raporturile în care autoritățile administrației publice înfăptuiesc puterea executivă, fiind purtătoare ale autorității publice, ce au în conținutul lor drepturi majoritar nepatrimoniale, precum dreptul de a obține o autorizație de construcție sau dreptul de a obține informații de interes public ce provin de la un organ administrativ, și drepturi patrimoniale, precum dreptul organului administrativ de a încasa contravaloarea redevenței în baza unui contract de concesiune.

2. *Metoda de reglementare* este cea a subordonării oricărei persoane fizice sau juridice față de organele administrației publice sau a subordonării organului de stat inferior față de cel superior.

3. *Calitatea subiectelor* este specială, cel puțin unul dintre subiecte fiind în mod obligatoriu un organ al administrației publice.

C. Dreptul financiar este o ramură a dreptului public desprinsă din dreptul administrativ, format din totalitatea actelor normative care reglementează relațiile de constituire, administrare, repartizare și utilizare a fondurilor bănești ale statului și ale instituțiilor publice, destinate satisfacerii sarcinilor social-economice ale societății.

1. *Obiectul de reglementare* este reprezentat de raporturile ce au în conținutul lor drepturi majoritar patrimoniale, precum: dreptul organelor financiare de stat de a stabili și încasa impo-

[1] A. IORGOVAN, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, Ed. All Beck, București, 2001, p. 121.